

پوهنتون سالم
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماسټري تفسير و حديث

دولت جمهوري اسلامي افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

تمسک به قرآن کریم از دیدگاه قرآن و سنت

(رساله ماستري)

محصل: اشرف «نور»
استاد رهنما: دكتور فصیح الله «عبدالباقي»

سال: ۱۴۰۰ هـ.ش. ۱۴۴۲ هـ.ش

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

برنامه ماستری تفسیر و حدیث

جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت تحصیلات عالی

معینیت علمی

تمسک به قرآن کریم از دیدگاه قرآن و سنت

(رساله ماستری)

محصل: اشرف نور

استاد رهنما: دکتور فصیح الله عبدالباقي

سال: 1400

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

د پیاوړتیا تفسیر و حدیث

بورډ ماسټری

تصدیق نامه

محترم اشرف ولد ملا نور الله: ID: SH-MST-98-503 محصل دور پنجم تفسیر و حدیث که رساله ماسټری خویش را زیر عنوان: تمسک به قرآن از دیدگاه قرآن و سنت به روز هجری ۱۴۰۰/۶/۹ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس بررسی هیات تحکیم مستحق د ۹۰ (نمره په عدد) خود جوړه (نمره په حروفو) گردید.

موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم:

نمبره	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور نصر من الله مجاهد	عضو هیات	
۲	دکتور عبدالباری حمیدی	عضو هیات	
۳	دکتور فصیح الله عبدالباقي	استاد رهنما و رئیس جلسه دفاع	

..... معاون علمی

..... امر بورډ ماسټری

خلاصه بحث

موضوع مورد بحث، تمسک به قرآن کریم در روشنی قرآن و سنت می باشد، و چنانچه دیده می شود در عصر حاضر تمسک به قرآن کم رنگ شده است و ایجاب می کند در این مورد به مسلمانان آگاهی داده شود. بنا براین تحقیق طی یک مقدمه و سه فصل نوشته شده است که خلاصه و فشرده آن چنین است:

تمسک عبارت از گرفتن یک چیز، تعلق گرفتن و چنگ زدن به آن است و مقصود و مرام اصلی نزول قرآن همین است تا انسان ها از آن پیروی نموده و به آن ملتزم باشند، این مفهوم در قرآن کریم تحت اصطلاحات دیگری چون اتباع، اطاعت، اعتصام و اخذ بالقوة، اطلاق شده است، تمسک به قرآن کریم فضایی زیاد دارد از جمله اینکه باعث حصول برکت و کسب شهرت و نام نیک می گردد، وحدت به میان می آورد و از تفرقه نجات می دهد و سبب می شود تا انسان به راهی برسد که ثابت است و هیچ نوع انحراف و کجی ندارد.

تمسک به قرآن از خود مظاهر و نشانه ها دارد مانند: عنایت و توجه به آن و عدم اعراض و روی گردانی از آن، تدبیر و دقت در آیات آن. تعلیم و تعلم، تعظیم و احترام و همچنان مهمترین مظهر و نشانه تمسک به قرآن این است که انسان به گونه واقعی به آن ایمان بیاورد و خود را به اخلاق قرآنی آراسته کند و اخلاقیات نیک قرآنی را در خود پیاده کند و خود را الگو و قدوه بسازد.

نتیجه نهایی این بحث چنین است که تمسک به قرآن تأثیرات بزرگ معنوی و مادی دارد، قرآن کریم در قدم نخست اصلاح عقیده و اندیشه را هدف قرار داده و می خواهد شیوه تفکر انسان را تغییر دهد، همچنان قرآن کریم برای آوردن اصلاح و تغییر چند رکن مهم را اساس گذاشته است که آن ها عبارت اند از: وجود مصلح و دعوتگر آگاه، مراعات حکمت در امر اصلاح، پند و موعظه به روش حسن، جدال و گفتگوی نیک و تلاش دوامدار و عدم یأس و استعجال. همچنان تمسک به قرآن کریم آثار زیادی در مورد پیشرفت، انکشاف و تمدن بشری دارد چون نظر به حالت عرب ها و سایر مجتمعات انسانی پیش از نزول قرآن کریم همه می دانند که کرامت انسانی زیر پای بود، به زنان حق داده نمی شد و ظلم و وحشت عام بود و با نزول قرآن کریم، تغییرات و تأثیرات چشم گیر در تمدن و انکشاف بشری صورت گرفت. از تأثیرات امنیتی قرآن این است یک سلسله مجازاتی را وضع کرده است که با تطبیق آن بدون شک امنیت اجتماعی حکمفرما می شود مانند: قصاص، قطع دست دزد، اعدام مفسدین فی

الارض و سزای کسانی که آبروی مردم را مورد تعرض قرار می دهند، و تاثیر اقتصادی قرآن کریم این است که قرآن انسان را به تجارت، صنعت و حفظ مال تشویق کرده است.

واژه های کلیدی: تمسک، اعتصام، جنگ زدن، قرآن، سنت.

فهرست مطالب

مقدمه

معرفی موضوع:	Error! Bookmark not defined.
اسباب اختیار موضوع:	Error! Bookmark not defined.
اهمیت موضوع:	Error! Bookmark not defined.
سوال های تحقیق:	Error! Bookmark not defined.
پیشینه تحقیق:	Error! Bookmark not defined.
روش تحقیق:	Error! Bookmark not defined.
مشکلات تحقیق:	Error! Bookmark not defined.

فصل اول

پیرامون موضوعات مقدماتی بحث

مبحث اول: تعریف و توصیف قرآن	Error! Bookmark not defined.
مطلب اول: معنای لغوی قرآن	Error! Bookmark not defined.
مطلب دوم: معنای اصطلاحی قرآن	Error! Bookmark not defined.
مطلب سوم: توصیف قرآن	Error! Bookmark not defined.
مطلب چهارم: نام های قرآن کریم	Error! Bookmark not defined.
مطلب پنجم: ویژه گی های قرآن	Error! Bookmark not defined.
الف: ویژه گی های عمومی	Error! Bookmark not defined.
ب: ویژه گی های منهج قرآن کریم در تربیت، اصلاح و استقامت	Error! Bookmark not defined.
مبحث دوم: تعریف تمسک و اطلاقات آن در قرآن و سنت	Error! Bookmark not defined.
مطلب اول : معنای لغوی تمسک	Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: معنای اصطلاحی تمسک Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم: اطلاق کلمه تمسک در قرآن کریم Error! Bookmark not defined.

مبحث سوم: اطلاق کلمات مرتبط به تمسک در قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: اعتصام Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: اطاعت Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم: اخذ بالقوة Error! Bookmark not defined.

فصل دوم

فضائل و مظاهر تمسک به قرآن از دیدگاه قرآن و سنت

مبحث اول: فضائل تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: اطاعت از امر خداوند Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: حصول برکت و شهرت Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم: رسیدن به ثبات و نجات از تفرقه و انحراف Error! Bookmark not defined.

مطلب چهارم: دستیابی به شفاء و رحمت الهی Error! Bookmark not defined.

مطلب پنجم: تجارت با رونق Error! Bookmark not defined.

مطلب ششم: رسیدن به مقام بهترین بودن Error! Bookmark not defined.

مطلب هفتم: سایر فضائل تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مبحث دوم: مظاهر و نشانه های تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: توجه و عنایت به قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: تدبیر و تفکر Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم: استماع و گوش به دادن قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب چهارم: تعلیم و تعلم قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب پنجم: تعظیم و مرجع قرار دادن قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب ششم: آراسته شدن به اخلاق قرآنی Error! Bookmark not defined.

فصل سوم

آثار و پیامد های تمسک به قرآن در زنده گی یک مسلمان

مبحث اول: تاثیرات معنوی تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: تاثیرات ایمانی و فکری تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: تاثیرات دعوتی و اصلاحی تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم: تاثیرات اخلاقی و سلوکی تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مبحث دوم: تاثیرات مادی تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: تاثیرات تمدنی تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: تاثیرات امنیتی تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم: راهکار های امنیتی قرآن کریم: Error! Bookmark not defined.

مطلب چهارم: تاثیرات اقتصادی تمسک به قرآن Error! Bookmark not defined.

خاتمه Error! Bookmark not defined.

نتیجه گیری 1

پیشنهاد ها 3

فهرست آیات Error! Bookmark not defined.

فهرست احادیث Error! Bookmark not defined.

فهرست اعلام Error! Bookmark not defined.

فهرست منابع Error! Bookmark not defined.

نتیجه گیری

از آنچه که در مورد تمسک به قرآن از دیدگاه قرآن و سنت طی سه فصل نوشته شد، چنین نتیجه گیری می شود:

- 1- تمسک به قرآن کریم مقصود و مرام اصلی قرآن است چون این کتاب برای این نازل شده است تا انسان ها از آن پیروی نموده و به آن ملتزم باشند.
- 2- تمسک به قرآن کریم سبب می شود که انسان مطیع و فرمان بردار خداوند می شود زیرا خداوند متعال متعال تمسک به قرآن عظیم الشان را بالای مسلمانان واجب گردانیده است تا همه به آن چنگ بزنند.
- 3- تمسک و چنگ زدن به قرآن باعث حصول برکت و همچنان کسب شهرت و نام نیک می شود.
- 4- تمسک به قرآن کریم باعث یک دسته گی و نجات از تفرقه می شود، و همچنان به وسیله تمسک به قرآن کریم، انسان به هدایت اقوم یعنی به چنان راهی می رسد که ثابت است و هیچ نوع انحراف و کجی ندارد.
- 5- تمسک به قرآن کریم از طریق تلاوت آیات آن و عمل به احکام آن مانند اقامه نماز و انفاق فی سبیل الله از جمله تجارتي به شمار رفته است که همیشه با رونق است و در آن کساد رخ نمی دهد.
- 6- یکی دیگر از فضایل تمسک به قرآن این است که انسان به بهترین مقام و منزلت در نزد خداوند و مردم می رسد و خداوند متعال خودش حال و احوال انسان عامل به قرآن را اصلاح می کند و تمسک به قرآن سبب پوشاندن گناه و اصلاح حال می شود.
- 7- از مظاهر و نشانه های تمسک به قرآن این است که به آن عنایت و توجه کنند و از آن اعراض و روی گردانی نکنند و همچنان آن مهجور و متروک قرار ندهند.
- 8- تدبر و دقت در آیات قرآن در فهم آن نقش اساسی دارد و بینش و عقیده و فکر انسان را نسبت به هر چیز متحول می کند و این از مظاهر تمسک به قرآن است.
- 9- از مظاهر و نشانه های مهم تمسک به قرآن، تعلیم و تعلم آن است و در آیات و احادیث به آموختن و آموزاندن این کتاب بزرگ تاکیدات زیادی صورت گرفته است.
- 10- همچنان از مظاهر و نشانه های تمسک به قرآن این است که یک مسلمان باید این کتاب بزرگ را تعظیم کند و به آن به گونه واقعی ایمان بیاورد، ایمان واقعی به قرآن، مظهر تعظیم این کتاب

آسمانی است.

11- از مهم ترین نشانه های تمسک به قرآن این است که اهل قرآن خود را به اخلاق قرآنی آراسته کند، آراسته شدن به اخلاق قرآنی به این مفهوم است که اهل قرآن تمام اخلاقیات نیک و پسندیده ای را که در قرآن کریم وجود دارد در خود پیاده کند و خود را الگو و قدوه بسازد.

12- تمام اعمال و کارکردهای انسان نتیجه افکار و باور های او است، قرآن کریم در قدم نخست اصلاح عقیده و اندیشه را هدف قرار داده و می خواهد شیوه تفکر انسان را تغییر دهد، و انسان را آگاه می سازد که در آفرینش و هدایت او نقش دارد که هیچ لحظه ای از گوشه های زنده گی و طرز رفتار و کردارش از او پنهان نیست.

13- تمسک به قرآن تاثیرات بزرگ در قسمت دعوت و اصلاح جامعه دارد، قرآن کریم برای آوردن اصلاح و تغییر چند رکن مهم را اساس گذاشته است که آن ها عبارت اند از: وجود مصلح و دعوتگر آگاه، مراعات حکمت در امر اصلاح، پند و موعظه به روش حسن، جدال و گفتگوی نیک و تلاش دوامدار و عدم یأس و استعجال.

14- تمسک به قرآن آثار زیادی در مورد پیشرفت، انکشاف و تمدن بشری دارد چون نظر به حالت عرب ها و سایر مجتمعات انسانی پیش از نزول قرآن کریم همه می دانند که کرامت انسانی زیر پای بود، به زنان حق داده نمی شد و ظلم و وحشت عام بود و با نزول قرآن کریم، تغییرات و تاثیرات چشم گیر در تمدن و انکشاف بشری صورت گرفت.

15- از تاثیرات امنیتی قرآن این است که این کتاب آسمانی برای اینکه امنیت کامل جامعه را فرا گیرد یک سلسله مجازاتی را وضع کرده است که با تطبیق آن بدون شک امنیت اجتماعی حکمفرما می شود مانند قصاص، قطع دست دزد، اعدام مفسدین فی الارض و سزای متجاوزان جنسی و کسانی که آبروی مردم را مورد تعرض می دهند.

16- قرآن کریم به روش های مختلف بالای انسان تاثیر اقتصادی دارد به طور مثال به مال و دارای ارزش قایل شده است و انسان را امر کرده است تا آن را حفاظت و دفاع کند، به طور مثال قرآن کریم از سپردن مال به انسان های بی خرد نهی کرده است.

پیشنهاد ها

بعد از اینکه اهمیت تمسک به قرآن از دیدگاه قرآن و سنت از مطالب و مباحث این تحقیق دانسته شد، مناسب می دانم به عنوان پیشنهادات نکات ذیل را ارایه کنم:

- 1- راجع به موضوعات مشابه مانند: تاثیرات اقتصادی قرآن کریم، تاثیرات تمدنی و انکشافی قرآن کریم و همچنان نقش قرآن در انکشاف، تمدن و پیشرفت رساله های ویژه نوشته شود و این موضوعات به محصلان رشته تفسیر و حدیث ماستری داده شود تا روی آن تحقیق کنند.
- 2- عموم مسلمانان باید بار دیگر به قرآن مراجعه کنند و عظمت آن را درک کنند.
- 3- در مورد عظمت و اهمیت قرآن در زندگی باید بحث ها و رساله های مختلف نوشته شود تا از این طریق بتوانیم اهمیت قرآن را در دیدگاه مردم بیشتر کنیم.
- 4- در مساجد و نهادهای تعلیمی و تحصیلی باید روی عظمت قرآن بحث شود و از طریق برنامه های مختلف این موضوع تذکر داده شود.
- 5- فهم قرآن باید در اولویت قرار داده شود و به این نکته باید تمرکز شود.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af